

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЕКОЛОГІЧНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ

д.е.н., проф. **Заблодська І.В., Чепя Ю.В.**

Східноукраїнський національний університет ім. В. Даля, м. Луганськ

Екологічну політику можна визначити як організаційну та регулятивно-контрольну діяльність суспільства і держави, спрямовану на охорону, невиснажливе використання та відтворення природних ресурсів, оздоровлення довкілля, ефективне поєднання функцій природокористування та охорони природи, забезпечення норм екологічної безпеки.

Метою національної екологічної політики є стабілізація та поліпшення стану навколишнього природного середовища України шляхом інтеграції екологічної політики до соціально-економічного розвитку України для гарантування екологічно безпечного природного середовища для життя і здоров'я населення, впровадження екологічно збалансованої системи природокористування та збереження природних екосистем.

Звичайно, існує широке коло проблем реалізації екологічної політики в Україні серед яких можна виділити наступні: часткове призупинення дії процедур Кіотського протоколу; зауваження щодо виконання Орхуської конвенції; відсутність системи екологічної освіти «дитсадок-школа-університет-підвищення кваліфікації»; відсутність розмежування управління природокористуванням та контролем за станом навколишнього природного середовища; інформування експертів та громадськості з екологічних питань, (зокрема Національні доповіді про стан навколишнього природного середовища України); відсутність системного моніторингу стану навколишнього природного середовища на основі сучасних технологій; проблеми оцінки актуальної радіологічної ситуації, що значно змінилася протягом чверті століття та відновлення економічної діяльності на територіях, які були законодавчо та нормативно віднесені до таких, що постраждали в результаті аварії на Чорнобильській АЕС; проблеми реконструкції інфраструктури житлово-комунального господарства населених пунктів, перш за все великих міст; екологічні проблеми пов'язані із поводженням з небезпечними відходами, зруйнованими сховищами, знятими з експлуатації шахтами та кар'єрами, іншими спадками радянської індустріалізації; проблеми деградованих в результаті виснажливої та екологічно недбалої експлуатації сільськогосподарських земель; руйнація природного середовища унікальних рекреаційних регіонів – Криму та Карпат в результаті несистемної і, часто, безконтрольної господарської діяльності; адаптація економіки України до глобальних змін клімату; гармонізація національної системи обліку та контролю звітності господарчих суб'єктів різної форми власності з екологічних та економічних показників до стандартів ЄС та ООН. До основних причин, що не дозволяють перейти до повноцінної екологічної політики в Україні належать: формування екологічної політики владними структурами України відбувається, значною мірою, під впливом міжнародного співтовариства та вітчизняної громадськості; відсутність екологічної складової в політичних програмах владної та парламентських опозиційних партій; необхідність значних ресурсів для реалізації природоохоронних заходів. Тиск громадських організацій в сфері екологічної політики проявляється, наприклад, в судових позовах та маніфестаціях «чорнобильських» громадських організацій організованих з приводу неповної виплати «чорнобильських» пільг та компенсацій. Досить серйозним є спротив громадських організацій щодо реалізації проекту каналу «Дунай -Чорне море», яке призвело до припинення будівництва тощо.

Стратегічні принципи економічно привабливої екологічної політики ООН передбачають інвестування 2% світового ВВП в «озеленення» економіки або «екологічну трансформацію господарства» з метою зміни характеру розвитку та спрямування потоків державного та приватного капіталу на зменшення викидів вуглецю і ефективне використання ресурсів.

Впровадження «зеленої» економіки як механізму екологічної політики для досягнення принципів сталого розвитку має декілька головних напрямів:

1) напрям «без вичерпних ресурсів»: відновлювальні енергетичні ресурси; вторинне використання матеріалів; органічне землеробство, що витрачає мінімум енергії, не використовує штучних засобів захисту і живлення рослин, генетично модифікованих організмів.

2) оптимізаційний напрям: енергоефективність виробництва та житла; скорочення використання автомобілів; скорочення калорійності продуктів; скорочення споживання води; відтворення лісів та заповідних територій.

3) соціальний напрям: планування родини та виведення народжуваності на рівень відтворення; принцип рівності у розподілі обмежених ресурсів; вирішення питань розподілу землі та планування землекористування; впровадження нових сільськогосподарських технологій; система фінансового регулювання, що гарантує забезпечення базових потреб більшості людей.

4) управлінський напрям: зміна визначення виміру заможності та успіху держав – показник ВВП має бути доповнений індикаторами природних послуг та збереження біорізноманіття; введення податку на вуглецевий газ при імпорті продукції; глобальна система безпеки з втручанням у справи «країн, що не відбулися»; інвестиції у інституціоналізм, оптимізацію системи управління та прийняття рішень.